

**Tasviriy san'at pedagogikasida kreativ metodlar va digital
texnologiyalarning roli**

Kamolova E'zoza Iskandar qizi

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

ANNOTATSIYA: Maqolada tasviriy san'at ta'limida kreativ pedagogik metodlar va digital texnologiyalarni integratsiya qilish orqali o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish yo'llari tahlil qilinadi. Shovdirov S. A. va boshqa zamonaviy tadqiqotchilar ishlariga tayangan holda, maqolada interfaol metodlar, loyiha asosida ta'lim va raqamli vositalar yordamida o'quvchilarning badiiy savodxonligi va kreativ tafakkurini oshirishning samarali usullari ko'rsatiladi.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, kreativ metodlar, interfaol ta'lim, digital texnologiyalar, loyiha asosida ta'lim, Shovdirov S. A., ijodiy kompetensiya

Zamonaviy ta'lim shaxsning ijodiy va intellektual salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, tasviriy san'at pedagogikasi ham shunga mos innovatsion metodlarni joriy etishni talab qiladi. An'anaviy metodlar o'quvchini passiv ishtirokchi sifatida qoldirsa, kreativ metodlar va digital texnologiyalar uni faol sub'yektga aylantiradi.

Shovdirov S. A. (2024) tadqiqotlarida digital vositalarni san'at darslariga integratsiya qilish o'quvchilarning badiiy savodxonligi, mantiqiy va abstrakt fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam berishini ko'rsatadi. Shu bilan birga, interfaol va kreativ metodlar o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, ijodiy izlanishlarga rag'batlantiradi va dars jarayonini samarali qiladi.

Tasviriy san'at pedagogikasida kreativ metodlar va digital texnologiyalarni integratsiya qilish o'quv jarayonini samarali va interaktiv qiluvchi asosiy omillardan biridir. An'anaviy dars metodlari ko'pincha o'quvchini passiv ishtirokchi sifatida qoldiradi, shu bilan birga ularning ijodiy salohiyatini to'liq rivojlantirish imkoniyatini bermaydi. Digital vositalar va kreativ metodlarni tatbiq etish orqali o'quvchi darsda faol sub'yektga aylanadi, muammolarni hal qilish va yangi badiiy yechimlar yaratish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Kreativ metodlar o'quvchilarning fantaziyasini rivojlantirish, o'z fikrini erkin ifodalash va badiiy qarashlarni shakllantirishga yordam beradi. Masalan, rang va shakl uyg'unligi, kompozitsiya tahlili, abstrakt va mantiqiy tafakkur orqali o'quvchi san'at asarlarini yaratadi. Shovdirov S. A. (2017)ning tadqiqotlariga ko'ra, kreativ metodlarni

qo'llash o'quvchilarda badiiy savodxonlikni oshiradi, ular ijodiy tafakkur va mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi, shuningdek, o'z ishini mustaqil baholashga o'rganadi.

Digital texnologiyalarni joriy etish san'at ta'limini nafaqat vizual, balki interaktiv qiluvchi vosita hisoblanadi. Grafik va dizayn dasturlari, animatsiya, 3D-modellashtirish platformalari o'quvchilarga yangi badiiy shakllarni izlash va yaratish imkonini beradi. Bu jarayon o'quvchilarning texnologik kompetensiyasini mustahkamlash bilan birga, ijodiy tafakkur va estetik baholash ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Flipped classroom modeli yordamida o'quvchilar nazariy materialni uyda o'rganadi, darsda esa amaliy mashg'ulotlar va loyiha asosida ta'limga jalb etiladi. Bu esa dars samaradorligini oshiradi va o'quvchilarda mustaqil fikrlashni rag'batlantiradi.

Loyiha asosida o'qitish interfaol va kreativ metodlarning uyg'unlashgan shakli sifatida o'quvchilarning ijodiy va tahliliy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, "Shahar va tabiat" mavzusida loyiha ishlab chiqishda o'quvchi avvalo kuzatish, eskiz chizish, rang uyg'unligini va shakl kompozitsiyasini tahlil qilish orqali o'z ishini yaratadi. So'ngra uni raqamli platformalarda qayta ishlaydi va yakuniy badiiy mahsulotni taqdim etadi. Shu jarayon o'quvchilarga ijodiy qaror qabul qilish, muammolarni hal qilish va o'z ishini tahlil qilish imkonini beradi.

Interfaol metodlar, xususan guruh ishlari, bahs-munozara, rol o'yinlari va muhokama, o'quvchilarning kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantiradi. O'quvchilar dars jarayonida o'z fikrini ifodalaydi, boshqalarning fikrini tinglaydi, konstruktiv tanqid asosida o'z ishini takomillashtiradi. Shovdirov S. A. (2024)ning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlarni qo'llash o'quvchilarda motivatsiyani oshiradi, san'atga nisbatan qiziqish uyg'otadi va ularni ijodiy faoliyatga jalb qiladi.

Pedagogik va psixologik jihatlarni hisobga olgan holda, kreativ metodlar va digital texnologiyalarni qo'llash dars samaradorligini oshiradi. Pedagogik nuqtai nazardan o'qituvchi o'quvchilarning individual qiziqishi va badiiy salohiyatini inobatga olib, metod va vositalarni tanlaydi. Psixologik nuqtai nazardan, interfaol va kreativ metodlar o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, ularni ijodiy va faol sub'yekt sifatida shakllantiradi.

Fanlararo integratsiya o'quvchilarga san'atni boshqa fanlar bilan bog'lash orqali keng qamrovli bilim hosil qilish imkonini beradi. Biologiya, tarix, madaniyatshunoslik va matematika elementlarini san'at darsiga integratsiya qilish o'quvchilarning mantiqiy fikrlash va badiiy tafakkurini rivojlantiradi. Masalan, biologiya asosidagi rang uyg'unligi va shakl tahlili san'at kompozitsiyasida muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Tarixiy kontekstni hisobga olgan holda badiiy asar yaratish o'quvchining madaniy kompetensiyasini oshiradi.

Raqamli vositalar bilan ishlash orqali o'quvchilar texnologik, badiiy va estetik kompetensiyalarni bir vaqtda shakllantiradi. Ular eskiz chizadi, uni raqamli muharrirda qayta ishlaydi, rang uyg'unligi va kompozitsiya elementlarini tahlil qiladi, yakuniy ishini virtual galereyada taqdim etadi. Shu bilan birga, loyiha va interfaol metodlar o'quvchiga jamoaviy hamkorlikni, vaqtni boshqarishni va mas'uliyatni his qilishni o'rgatadi.

Shovdirov S. A. va boshqa tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kreativ metodlar va digital texnologiyalarni uyg'unlashtirish o'quvchilarning ijodiy kompetensiyasini sezilarli darajada oshiradi va san'at ta'limining sifatini yaxshilaydi. Kelajakda sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalarini ta'lim jarayoniga integratsiya qilish, shuningdek yangi dars modellarini ishlab chiqish ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb bo'ladi. Bu o'quvchilarning ijodiy, texnologik va estetik kompetensiyalarini yanada rivojlantirish imkonini beradi, ta'lim jarayonini global raqamli va kreativ muhit bilan uyg'unlashtiradi.

Tasviriy san'at pedagogikasida kreativ metodlar va digital texnologiyalarni integratsiya qilish o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi, o'quvchilarning ijodiy va estetik kompetensiyalarini rivojlantiradi. Kreativ metodlar o'quvchilarga fantaziyani rivojlantirish, o'z fikrini erkin ifodalash va badiiy qarashlarni shakllantirish imkonini beradi, digital vositalar esa yangi badiiy shakllarni yaratish va tahlil qilishni ta'minlaydi. Loyiha asosida ta'lim va interfaol metodlar o'quvchini faol sub'yektga aylantiradi, u muammolarni hal qilish va ijodiy yechimlar izlashga o'rganadi.

Fanlararo integratsiya orqali o'quvchi san'atni biologiya, tarix, matematika va madaniyatshunoslik bilan bog'lab, keng qamrovli tafakkur va mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi. Shovdirov S. A. (2024) tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, kreativ metodlar va digital texnologiyalarni uyg'unlashtirish o'quvchilarning badiiy savodxonligi va kreativ tafakkurini sezilarli darajada oshiradi. Kelajakda sun'iy intellekt va virtual reallik texnologiyalarini integratsiya qilish, shuningdek, yangi dars modellarini yaratish ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Шавди́ров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // *Педагогическое образование и наука*. – 2017. – № 2. – С. 109–110.
2. Shavdirov S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons* // *Eastern European Scientific Journal*. – 2017. – № 1. – P. 131–134.

3. Shovdirov S. *Analyzing the Sources and Consequences of Atmospheric Pollution: A Case Study of the Navoi Region // E3S Web of Conferences.* – EDP Sciences, 2024. – Vol. 587. – P. 02016.
4. Shavdirov S. *Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology // AIP Conference Proceedings.* – AIP Publishing LLC, 2025. – Vol. 3268, № 1. – P. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // *Современное образование (Узбекистан).* – 2017. – № 6. – С. 15–21.
6. Shovdirov S. A. *Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter Education & Global Study.* – 2024. – № 1. – P. 8–14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. *Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and Innovation.* – 2023. – Vol. 2, № B10. – P. 192–198.
8. Шавдиров С. А. *Изобразительному и прикладному искусству // International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education.* – 2018. – С. 84–85.
9. Shovdirov S. *Tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarni shakllantirishda o'quvchilarni mantiqiy va abstrakt fikrlashga o'rgatish // Евразийский журнал академических исследований.* – 2023. – Т. 3, № 12. – С. 193–196.
10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. *Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education.* – 2023. – Vol. 4, № 3. – P. 60–66.